

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ

- 1) ขั้นสร้างแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความถูกต้องหลักวิชาการ ของแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง
- 2) ขั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความเหมาะสมของแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
- 3) ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 67 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความเป็นไปได้ของแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความตรงตามหลักวิชาการ ประกอบด้วย 1) การสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ เช่น การปรับปรุง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาของครู การให้คำปรึกษาแก่ครูใหม่ 2) การจัดให้ครูมีโอกาสเสวนาใคร่ครวญระหว่างกัน เช่น การนำเอาประเด็นปัญหาที่พบเห็น จากการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของครูขึ้นมาพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน การเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังการประเมินจากเพื่อนร่วมกลุ่มของสมาชิกแต่ละคนระหว่างการสอนงานเชิงสร้างสรรค์ 3) การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้น

ที่การเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การกระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีพฤติกรรมเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ของโรงเรียน การจัดสรรเวลาและให้การสนับสนุนการพัฒนางานวิชาชีพให้แก่คณะครู 4) การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม เช่น การดำเนินงานด้านต่างๆ ของผู้นำ บังชี้ให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจถึงค่านิยมและความเชื่อสำคัญทางการศึกษาของผู้นำได้ชัดเจนในการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียน การยึดถือค่านิยมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่มีความเอื้ออาทร ห่วงใย ช่วยเหลือและร่วมมือต่อการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิก 5) การสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในการทำงาน เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศและการร่วมกันตัดสินใจ การนิเทศกันเอง โดยแนวทางทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกรายการ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง โดยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

แนวทางดังกล่าวมีความตรงตามหลักวิชาการเนื่องมาจากสอดคล้องกับแนวคิดของ จาลอนโก ในเรื่องกิจกรรมที่จำเป็นต่อความเป็นชุมชนแห่งวิชาชีพในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การมีโอกาเสวนาใคร่ครวญระหว่างกัน ซึ่งเป็นการนำเอาประเด็นปัญหาที่พบเห็น จากการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของครูขึ้นมาพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ช่วยให้แต่ละคนได้วิเคราะห์และสะท้อนมุมมองของตนในประเด็นนั้นต่อกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสเกิดการเรียนรู้ และได้ข้อสรุปต่อปัญหาจากหลากหลายมุมมองยิ่งขึ้น บรรยากาศเช่นนี้ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในหมู่ครูผู้สอน เพื่อช่วยกันปรับปรุงด้านการเรียนการสอนให้มีผลดียิ่งขึ้น 2) การลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ระหว่างครู กล่าวคือ ครูมีโอกาสแสดงบทบาททั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลและได้แสดงบทบาทการเป็นที่ปรึกษา การเป็นที่เลี้ยง หรืออาจเป็นผู้เชี่ยวชาญก็ได้ ในระหว่างที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยกัน ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า วิชาชีพครูแตกต่างกับวิชาชีพอื่นตรงที่ ผู้ปฏิบัติมักทำงานในลักษณะโดดเดี่ยวตามลำพัง ซึ่งเป็นผลให้ครูไม่สามารถที่จะเรียนรู้จากผู้อื่นได้ และขาดประโยชน์ที่จะได้รับผลการวิเคราะห์และการให้ข้อมูลป้อนกลับด้านการสอนจากผู้อื่นที่มีต่องานสอนของตน ด้วยเหตุนี้ ถ้าผู้นำสถานศึกษาต้องการให้เกิดกิจกรรมการเสวนาใคร่ครวญระหว่างครูขึ้น ก็จำเป็นต้องพิจารณาให้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการโดดเดี่ยวในการสอนของครูให้ได้เสียก่อน 3) รวมกลุ่มเพื่อนมุ่งเน้นที่

การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ดีมากแต่ยุ่งยากตรงประเด็นให้ครูเกิดจุดมุ่งเน้น อย่างไรก็ตาม ถ้าถือว่าการมีชุมชนแห่งวิชาชีพคือ ลักษณะสำคัญของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ที่มีเจตจำนงมุ่งสร้าง ผลลัพธ์คือการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นแล้ว ก็ต้องให้ความสำคัญอันดับแรกกับกิจกรรมที่สร้างความงอกงามของผู้เรียน ซึ่งค่อนข้างยากลำบากอยู่ไม่น้อย ด้วยเหตุนี้ การที่ชุมชนแห่งวิชาชีพมี กิจกรรมให้ครูได้มาเสวนาใคร่ครวญ เพื่ออภิปรายและวิเคราะห์ด้านหลักสูตร และกลยุทธ์ด้านการสอนของครู ซึ่งแม้จะใช้เวลามากก็ตาม แต่ทั้งหลายทั้งปวงก็เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ผลดียิ่งขึ้น และเพื่อที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนานักเรียนให้เป็น ผู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ต่อไป 4) สร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ กล่าวคือ เมื่อครูหลุดพ้นจากสภาพการต้อง ทำงานแบบ โดดเดี่ยว และสามารถแสวงหาความเชี่ยวชาญจากเพื่อนคนอื่นที่อยู่ในชุมชนวิชาชีพ ของตนได้แล้วก็ตาม แต่ความเป็นมืออาชีพของครูก็อาจไม่สามารถบรรลุได้ถ้าครูยังขาดการ ปรับปรุง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้น ความร่วมมือร่วมใจทางวิชาชีพต่อกัน ของครูจะก่อให้เกิดพลังในการร่วมวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการอันซับซ้อนของผู้เรียนแต่ละ คนได้ บรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจกันนี้จะช่วยเสริมการปฏิบัติงานประจำวันของครูแต่ละ คนได้อย่างถาวร 5) ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม เมื่อบุคคลต่างๆ ใน วิชาชีพทั้งครูผู้สอน ครูแนะแนว ครูนิเทศ และผู้บริหารมาร่วมกันในชุมชนแห่งวิชาชีพแล้ว ใน ประเด็นนี้ เซอร์จิโอวานนิ เห็นว่า การสร้างค่านิยมและปทัสถานร่วมกันของคนในวิชาชีพที่อยู่ใน โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ดังกล่าว ด้วยความเป็นมืออาชีพของบุคคลเหล่านี้จะพัฒนาสิ่งที่เรียกว่า อำนาจเชิงคุณธรรม ขึ้นเป็นแนวทางของการอยู่ร่วมกันแทนที่การใช้อำนาจเชิงกฎหมายหรืออำนาจ โดยตำแหน่ง ซึ่งไม่เหมาะสมกับชุมชนแห่งวิชาชีพนัก ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะสามารถเกิดขึ้นได้ก็ ต่อเมื่อได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาด้วยเช่นกัน

จากมุมมองของผู้บริหารการศึกษา เห็นว่าแนวทางทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก แนวทางดังกล่าวเป็นวิธีการปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อสังคมวัฒนธรรมในบริบทของจังหวัด ปทุมธานี รวมทั้งยังไม่ส่งผลเสียต่อสภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดอีกด้วย เหมาะสมสำหรับให้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในแนวทางดังกล่าว และควรนำไปใช้ในสถานศึกษา ของตน

นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่าแนวทางทั้ง 5 ด้าน มีความเป็นไปได้สามารถ นำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากแนวทางดังกล่าวเป็นวิธีการปฏิบัติที่ ผู้บริหารได้ดำเนินการอยู่แล้วแต่ยังไม่เป็นแนวทางที่ชัดเจน ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ไม่ได้ส่งผล กระทบในด้านบุคลากรเพราะไม่จำเป็นต้องเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษา

จะสามารถใช้กระบวนการบริหารจัดการได้เต็มตามศักยภาพในการที่จะสร้างชุมชนทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตนให้ได้ โดยใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่าที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ควรนำผลการวิจัยในด้านการรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน ในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดไปสู่นโยบายเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดนำแนวทางดังกล่าวไปใช้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน ในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ ในเรื่องของการจัดตั้งทีมงาน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ และดำเนินการปรับปรุงโรงเรียน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม ในเรื่องของการสนับสนุนให้ครูแสดงความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลงานต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดและรองลงไปตามลำดับและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความคิดเห็นจากประชากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู เป็นต้น